

§ 92

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston esitys kaupunginhallitukselle ja Uudenmaan ELY-keskukselle luonnonsuojelulain mukaisena luontotyyppinä suojellun Kruunuvuoren lehmusmetsikön hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamiseksi

HEL 2022-002728 T 11 01 04

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Kruunuvuoren lehmusmetsikön hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamista liitteen numero 1 mukaisesti.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Jere Salminen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Kruunuvuoren lehmusmetsikkö hoito- ja käyttösuunnitelma

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kannanottajat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

28.04.2022

Hakemus luonnonsuojelulla suojellun luontotyyppin hoito- ja käyttösuunnitelman hyväksymiseksi

Alueen sijainti, koko ja rajauspäätös

Alueen sijaitsee Laajasalossa Kruunuvuoressa. Sen pinta-ala on 0,65 hehtaaria. Uudenmaan ympäristökeskus teki päätöksen alueen rajaamisesta luonnonsuojelulain 29 §:n tarkoittamana suojeltuna luontotyyppinä vuonna 2001. Kohde täyttää suojellun jalopuumetsikön kriteerit: se on luontaisesti syntynyt, merkittävilta osin metsälehmuksesta koostuva metsikkö. Alue on Helsingin kaupungin omistama.

Luonnon ominaispiirteet ja luontoarvot

Kruunuvuoren lehmusmetsikössä kasvaa kallioisen mäen rinteillä 60 kappaletta runkomaisia lehmuksia useana erillisenä ryhmänä. Muita puulajeja ovat kuusi, hieskoivu, pihlaja, raita, tuomi, vaahtera ja mänty. Rinteessä oleva lehto on kuivaa muuttuen kosteammaksi rinteiden alaosassa. Pensaskerroksessa esiintyy puiden taimia sekä vaateliaita lehtopensaita, näsiä, lehtokuusamaa ja koiranheittä. Kenttäkerros on paikoin aukkoinen ja harva. Ruohovartinen lajistoon on melko monipuolinen. Siihen kuuluvia lehtolajeja ovat: kieli, oravanmarja, valkovuokko, sinivuokko, nuokkuhelmikkä, kivikkoalvejuuri, kotkansiipi, lehtokorte, syyläjuuri, kevätlinnunherne ja mustakonnanmarja. Paikalta tunnetaan myös uhanalainen lahokaviosammal.

Luontotyyppirajaukseen kuuluu lehdon lisäksi keskiravinteista avokalliota, jolla ei tavata metsälehmuksia, mutta jolla kasvaa monimuotoinen ruohovartinen kasvillisuus. Lajistoon kuuluvat muun muassa kivikkoalvejuuri, kalliokieli, ahomansikka, iso- ja keltamaksaruoho, haisukurjenpolvi ja keto-orvokki. Myös sammallajisto ilmentää tavallista ravinteisempaa kallioperää. Kalliolle johtavien rappusten luona esiintyy kalkkia suosivia lajeja: muun muassa nuokkuhiirensammalta, punatyvisammalta ja ketohavusammalta.

Kruunuvuoren lehmusmetsikön läheisyydessä sijaitsee lepakoille tärkeitä saalistusalueita. Lepakot käyttävät lehmusmetsikköä saalistusalueiden välisenä lentoreittinä.

Alueelta tunnetaan yksi silmälläpidettävä kovakuoriaislaji, vyökeiju ja toinen hyvin harvinainen laji, lehtosirkeinen.

Alueen käyttö

Kruunuvuoren lehmusmetsikön läpi kulkee Päätieltä alkava, itä-länsisuunnassa kulkeva Kaivoslyhty-niminen reitti, joka on toiminut

28.04.2022

myös Kruunuvuoren huvila-alueen huoltotienä. Ihmiset liikkuvat reittiä pitkin edelleen entiselle huvila-alueelle ja matkan varrella olevalle Kruunuvuorenlammelle. Suojelulle luontotyyppille on syntynyt jonkin verran metsäpolkuja. Alueella ei ole opastusta tai viitoitusta. Lehmusmetsikön rajoja ei ole merkitty maastoon. Merkintöjen puuttuminen lienee ollut ainakin osasy s siihen, että kun alueen viereen sen itäpuolelle rakennettiin tukiasemamasto noin kymmenen vuotta sitten, lehmusmetsikön itäreunaa hakattiin avoimeksi.

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Valmistelu

Luontotieto Keiron Oy on laatinut kaupunkiympäristön toimialan ympäristösuojelu ja ohjaus -yksikön tilauksesta Kruunuvuoren lehmusmetsikölle uuden hoito- ja käyttösuunnitelman, jossa on tarkasteltu alueen virkistyskäytön ohjaamisen, suojelun ja hoidon tavoitteita ja esitetty tarvittavat toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi (liite 1). Suunnitelma on tehty seuraavalle kymmenelle vuodelle (2022–2031).

Hoito- ja käyttösuunnitelman tekeminen suojellulle luontotyyppille on epätavallista. Kyseessä on ensimmäinen vastaava suunnitelma Helsingissä. Ympäristönsuojelu ja ohjaus -yksikkö katsoo, että Kruunuvuoren lehmusmetsikön virkistyskäyttöpaine lisääntyy niin voimakkaasti Kruunuvuorenrannan väkiluvun noustessa lähivuosina useilla tuhansilla asukkailla, että hoito- ja käyttösuunnitelma on myös luontotyyppinä suojellulle lehmusmetsikölle tarpeellinen.

Välittömästi alueen länsipuolelle ollaan laatimassa Kultakruununkaarinimistä asemakaavaa. Lisäksi lehmusmetsikkö kuuluu Kruunuvuoren lähivirkistysalueen suunnittelualueeseen. Kaava-alueen katuverkosto sekä siihen liittyvien ulkoilureittien linjaukset vaikuttavat jatkossa merkittävästi siihen, miten Kruunuvuoren ulkoilukäyttö vaikuttaa suojeltuun lehmusmetsikköön. Hoito- ja käyttösuunnitelmaa laadittaessa on tehty yhteistyötä virkistysalueen suunnittelusta vastaavien kanssa virkistysaluesuunnitelman ja suojellun luontotyyppin hoito- ja käyttösuunnitelman yhteensovittamiseksi.

Laajasalon luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmista järjestettiin 30.3.2021 verkossa yleisötilaisuus, jossa käsiteltiin myös Kruunuvuoren lehmusmetsikköä. Tilaisuuteen osallistui 45 kaupunkilaista, jotka saivat kommentoida alueen suunnitelmaa ja esittää siitä kysymyksiä. Vastauksista julkaistiin tiedote kaupungin verkkosivuilla noin viikko tilaisuuden jälkeen.

28.04.2022

Hoito- ja käyttösuunnitelma lähetettiin kannanotoille talvella 2022 Helsingin luonnonsuojeluyhdistykselle (Helsy), Tringa ry:lle, Stansvikin kyläyhdistykselle (SKY) ja Laajasalo-Degerö Seuralle. Suunnitelmasta jättivät yhteisen kannanoton Helsy ja SKY. Kannanoton sisältö ja siihen esitetty vastine on esitetty jäljempänä esityksessä.

Luonnonsuojelun ja -hoidon suunnitelma

Alueella tavoitellaan lehmusmetsikön ominaispiirteiden säilymistä ja metsälehmusten uudistumiskykyä. Monipuolinen lehtokasvillisuus pyritään säilyttämään kasvavasta käyttöpaineesta huolimatta. Lahopuun määrän annetaan lisääntyä luontaisesti.

Liiallista kuusten ja vaahteroiden aiheuttamaa varjostusta ja neulaskarikkeen happamoittavaa vaikutusta voidaan vähentää kaatamalla yksittäisiä puita. Kuusten kaatamisella on tarkoitus suosia lehmusmetsikölle ominaista lehtokasvillisuutta.

Lehmuksen taimia voidaan istuttaa alueen kaakkois-itäreunalle, jossa on tehty epähuomiossa hakkuu viereisen tukiasemamaston rakentamisvaiheessa.

Haitallisten vieraslajien levittäytyminen alueelle estetään ja nykyiset vieraslajikasvustot torjutaan. Puutarhajätteen viemistä alueelle tarkkailaan.

Virkistyskäytön suunnitelma

Kulumisen ehkäisemiseksi ja luontoarvojen säilymiseksi on tarpeen ohjata kulkua nykyistä tehokkaammin. Ulkoilureitin varsi aidataan, minkä tarkoituksena on estää kävijöitä liikkumasta lehdon puolella. Reitin varteen pystytettävässä opasteessa kehoitetaan pysymään merkityllä reitillä. Luontotyypin rajoille pystytetään selkeät rajamerkinnot. Pyöräily on sallittu huoltotiellä, mutta luontotyypin rajauspäättöksen nojalla kielletty muualla. Reittiä pohjustetaan tarvittaessa puuhakkeella, soralla tai murskeella. Kalliolle nousevia betoniportaita ja sitä reunustavaa kaidetta ei pidetä kunnossa, koska tarkoitus on vähentää liikkumista alueella.

Kustannusarvio

Alueelle tarvittavien opasteiden ja rakenteiden suunnittelu ja rakentaminen edellyttävät investointeja. Investointien kokonaiskustannuksiksi on arvioitu noin 18 000 euroa. Suurin kustannuserä syntyy reittiä reunustavien kaiteiden rakentamisesta.

Kannanotto

28.04.2022

Yhteisessä kannanotossaan Kruunuvuoren lehmusmetsikön hoito- ja käyttösuunnitelmaan Helsingin luonnonsuojeluyhdistys (Helsy) ja Stansvikin kyläyhdistys (SKY) pitävät suunnitelmaa pääosin laadukkaana.

Kannanotossa esitetyt kommentit ja vastineet niihin esitetään alla aiheittain.

Kommentti:

Yhdistykset mainitsevat osallistamiseen liittyvänä kritiikin aiheena konsultin yhteydenpidon Suomen luonnonsuojeluliitto Uudenmaan piiri ry:n edustajaan SLL:n paikallisyhdistys Helsyn asemesta ja SKY:n jättämisen tässä yhteydessä yhteydenpidon ulkopuolelle. Yhdistykset toivovat, että jatkossa suunnitteluvaiheessa konsultaatio kohdennetaan myös SKY:een ja SLL:n osalta Helsyyn.

Vastine:

Konsultti on hakenut SLL Uudenmaan piirin ja Laajasalo Seuran edustajilta lisätietoa eräistä hoito- ja käyttösuunnitteluun liittyvistä erityiskysymyksistä. Toisin sanoen kyseessä ei ole ollut varsinaisesta asukkaiden tai asianosaisten yhdistysten osallistamisesta hoito- ja käyttösuunnitteluun, vaan lisätietojen hankkimisesta tietyssä asiayhteydessä. Maininta yhteydenotoista näihin tahoihin hoito- ja käyttösuunnitelman osallistamista koskevassa tekstissä on lukijan kannalta epäselvä, eikä hoito- ja käyttösuunnitelmassa ollut mainittu erikseen, mistä asioista konsultti on tietoa etsinyt. Näin ollen kannanottajien huomautus on asiallinen. Jatkossakin on suunnittelijan harkittavissa, miltä tahoilta hän tietoa hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten kerää, mutta tämän tiedon esittämistä hoito- ja käyttösuunnitelmassa selkeytetään. Varsinainen osallistaminen toteutetaan mahdollisen asukaskyselyn, yleisötilaisuuden sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien kannanotto-pyyntöjen yhteydessä.

Kommentti:

Helsy ja SKY toivovat, että jatkossa hoito- ja käyttösuunnitelmien kommentoinnille jätetään reilusti enemmän aikaa. Yhdistykset sanovat kymmenen päivän kommentointiajan olevan aivan liian lyhyen vapaaehtoisvoimin toimiville järjestöille.

Vastine:

Asian valmistelija antoi alun perin kannanotoille aikaa noin kymmenen päivää, mutta pidensi yhdistysten pyynnöstä aikaa kuudella päivällä.

28.04.2022

Esittelijä pitää kymmentä päivää yhdelle suunnitelmalle riittävänä kommentointiaikana, mutta Kruunuvuoren lehmusmetsikön kanssa samaan aikaan pyydettiin kannanottoa kolmesta muustakin hoito- ja käyttösuunnitelmasta. Näin ollen kannanottoaika yhtä suunnitelmaa kohti jäi etenkin Helsylle verrattain lyhyeksi. SKY:n toiminta ei ulotu kuin kahdelle kannanotoilla olleen suunnitelman alueelle. Yleisenä huomiona esittelijä toteaa, että riittävän pitkä kannanottoaika on osa hyvää hallintotapaa ja potentiaalisesti parantaa suunnitelmien laatua, joten asiaan kiinnitetään jatkossa huomiota.

Kommentti:

Helsy ja SKY toteavat, että suojeltu lehmusmetsikkö kattaa vain osan luontoarvoiltaan merkittävästä alueesta ja toivovat, että kaupungin tulevan luonnonsuojeluohjelman valmistelussa huomioidaan laajempi erilaisista luontotyypeistä koostuva arvokas kokonaisuus lehmusmetsikön ulkopuolella ja selvitetään perusteet Kruunuvuoren lehmusmetsikön kehittämisestä varsinaiseksi luonnonsuojelualueeksi.

Vastine:

Kruunuvuoren luonnonsuojelukohteiden (Kruunuvuorenlammen luonnonsuojelualue ja Kruunuvuoren lehmusmetsikkö) ulkopuoliset alueet ovat mahdollisia uutta luonnonsuojeluohjelmaa varten tarkasteltavia kohteita. Ympäröivistä alueista on ennestään tarkkaa lajitietoa luontotyypeistä, kasvillisuudesta ja käävökkäistä, ja lajisto on todettu huomionarvoiseksi. Metsälehmäksi kasvaa hieman myös luontotyyppirajauksen ulkopuolella.

Lähtökohtaisesti luontotyyppinä suojellun lehmusmetsikön muuttaminen luonnonsuojelualueeksi on mahdollista, mutta on syytä selvittää, saavutettaisiinko rauhoittamisella merkittävää suojelutason parannusta. Luonnonsuojelualueen perustaminen mahdollistaisi liikkumiskiellon määräämisen aluetta halkovan reitin ulkopuolella. Lehmusmetsikön rauhoittamisen vaikutus Helsingin suojeltujen alueiden kokonaispintaalaan olisi kuitenkin mitättömän pieni. Jos Kruunuvuoreen perustettaisiin paljon laajempi uusi luonnonsuojelualue, lehmusmetsikön liittäminen siihen olisi hyvin luonteva ratkaisu. Pelkkää lehmusmetsikköä koskien esittelijä katsoo, että on hyvä tarkkailla, tapahtuuko ulkoilijoiden liikkumisessa ja maaston kulumisessa muutosta parempaan suuntaan köysiaitojen rakentamisen myötä. Jos näin tapahtuu, rauhoittamisen merkitys olisi hyvin vähäinen, sillä lehmusmetsikön luontotyyppirajauspäätös säilyttää luonnon ominaispiirteitä muilta osin varsin hyvin.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan tehdyt muutokset

28.04.2022

Hoito- ja käyttösuunnitelman luvun 5. Osallistaminen kohta, jossa konsultin kerrotaan olleen yhteydessä SLL Uudenmaan piirin ja Laajasalo Seuran yhteyshenkilöihin, siirrettiin Helsyn ja SKY:n kannanoton johdosta luvun loppuun ja muotoiltiin yhteydenoton motiivin sisältäväksi: ”Asukkaiden osallistamisen lisäksi suunnittelija on ollut työn aikana yhteydessä Laajasalo Seura Ry:hyn ja SLL Uudenmaan piiri ry:n edustajaan liittyen joihinkin hoito- ja käyttösuunnitelman yksityiskohtiin”.

Hoito- ja käyttösuunnitelman toimenpiteistä poistettiin luvusta 7.1 Kulun ohjaus kallioille nousevien portaiden kaiteen poistaminen. Portaiden jäädessä toistaiseksi paikoilleen kaiteen on syytä antaa olla paikoillaan turvallisuussyistä, vaikka portaiden käytön toivotaan loppuvan.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Kruunuvuoren lehmusmetsikkö hoito- ja käyttösuunnitelma

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Kannanottajat

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano